

Upplands Väsby
kommun

Styrdokument, program

Handläggare

Robert Åsberg

08-590 972 33

robert.asberg@upplandsvasby.se

Datum:

2020-07-30

Diarienummer:

KS/2019:32

Program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare

Nivå: Kommungemensamt

Antagen: Kommunfullmäktige den 21 september 2020 § 78

Giltig till och med: Den 31 december 2022. Med giltighetstid menas inte att reglementet upphör att gälla utan att dokumentet ska ses över och eventuellt revideras innan utsatt datum. Giltighetstiden finns för att säkerställa att styrdokumentet hålls aktuellt.

Ansvarig ägare: Stabschef

1. Bakgrund

1.1 Kommunallagens krav på program och riktlinjer

Kommunfullmäktige ska, enligt 5 kap. 3 § kommunallagen, för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Bestämmelserna gäller välfärdstjänster såväl som de tekniska verksamheterna.

I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer och övriga föreskrifter på området ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses.

1.2 Definition av privat utförare

Med privat utförare avses, enligt 3 kap. 12 § kommunallagen, en juridisk person eller en enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. En juridisk person är ett aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk eller ideell förening eller stiftelse. Även idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan vara privata utförare. Med privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag. Med privat utförare avses inte heller stiftelse som kommunen bildat ensam eller tillsammans med någon annan eller förening där kommunen bestämmer tillsammans med någon annan. De nu aktuella lagbestämmelserna gäller då kommunen är att betrakta som huvudman för en angelägenhet. Kommunen är huvudman för en verksamhet både då verksamheten bedrivs av en upphandlad entreprenör och då verksamheten bedrivs av entreprenörer i ett valfrihetssystem. Fristående förskolor och skolor är dock sina egna huvudmän och omfattas inte av 3 kap 12 § kommunallagen. Avsikten är att ägardirektiv för verksamheter som drivs i kommunens egen regi ska utarbetas och antas av kommunfullmäktige.

2. Mål och riktlinjer för privata utförare

2.1 Mål

Kommunfullmäktige har sex övergripande mål som återfinns i flerårsplanen. Utifrån dessa mål får nämnderna i uppgift att formulera nämndmål och verksamhetsmål i verksamhetsplan. Dessa mål riktar sig även till privata utförare. Kommunens ledningssystem med planering och uppföljning säkerställer att kommunfullmäktiges mål nås.

2.2 Riktlinjer

Kommunfullmäktige har antagit ett antal riktlinjer för kvalitet i verksamheten och för upphandling. Dessa presenteras nedan.

2.2.1 Kvalitet

Kvalitetspolicy

Kommunfullmäktige antog en reviderad kvalitetspolicy den 16 mars 2015. Kvalitetspolicyn är en gemensam plattform för det systematiska kvalitetsarbetet för alla kommunalt finansierade verksamheter i kommunen. Policyn omfattar förhållningssätt, ansvar och roller samt definitioner för kvalitetsarbetet. Kvalitetspolicyn riktar sig till samtliga utförare, både utförare i kommunal

regi och privata utförare. Kvalitetspolicyn utgår från de fyra perspektiven och de tio fullmäktigemålen, men varje utförare ansvarar själv för utvecklingen av sitt kvalitets- och förbättringsarbete. Alla utförare ska inom givna förutsättningar som lagar, mål och ekonomiska resurser säkerställa en god kvalitet och kostnadseffektiv service som ständigt utvecklas och förbättras.

2.2.2 Upphandling

Upphandlingspolicy

Nu gällande upphandlingspolicy antogs av kommunfullmäktige den 21 september 2020 (§ 78).

Policyn slår fast att vid upphandling ska:

- Skapa största möjliga nytta i leveransen av välfärdstjänster, såväl kvalitativt som ekonomiskt för den enskilde medborgaren och för kommunens anställda.
- Alla leverantörer och samarbetspartners ska inom givna förutsättningar som lagar, mål och ekonomiska resurser, säkerställa en god kvalitet och kostnadseffektiva välfärdstjänster som ständigt utvecklas och förbättras.
- Upphandlingsarbetet ska, i samarbete med leverantörerna, präglas av innovationer som bidrar till ökad kundnytta till väsbyborna och mångfald i utbudet av tjänsteleverantörer.

3. Kriterier för avtal med privat utförare

Nedan följer av kommunfullmäktige antagna kriterier för kvalitet, upphandling, miljö, social och etisk hänsyn, antidiskriminering, ekonomiskt obestånd, meddelarfrihet och allmänhetens insyn. Dessa kriterier ska beaktas vid avtalsskrivning i den mån det är relevant.

3.1 En mångfald av utförare

Upplands Väsby kommun har infört valfrihetssystem inom följande välfärdstjänster: hemtjänst, särskilda boendeformer för äldre och familjerådgivning. Upplands Väsby kommun upphandlar tjänster enligt lagen om offentlig upphandling framförallt inom följande verksamheter:

- Tekniska konsulttjänster
- Socialtjänstinsatser, korttidsvistelse utanför det egna hemmet
- Skolskjuts
- Skolpsykologer
- Utbildning- omvårdnadslyftet
- Komvux
- Städning
- Friskvård, företagshälsovård
- Rondering, bevakning

3.2 Kriterier för arbetet med kvaliteten

Kommunfullmäktige antog den 16 mars 2015 en reviderad kvalitetspolicy som utgår från de fyra perspektiven.

För att nå målet om nöjd Väsbybo ska:

- kundens synpunkter och önskemål tas fram i dialog och omsätts i mål
- kunderna erbjudas möjligheter till medskapande
- verksamheterna delta i kundundersökningar där resultaten redovisas öppet
- alla kunder bemötas jämställt

För att uppnå målet med stolta medarbetare ska:

- alla ges förutsättningar och möjlighet att kunna ta ansvar för kvaliteten i sitt arbete
- alla ha en tydlig bild av målen som ska uppnås och de önskade resultaten
- alla i samarbete bidra aktivt till att uppnå verksamhetens målsättningar
- medarbetarnas olikheter bidra till verksamhetsutvecklingen och ökad attraktionskraft

För att uppnå målet med ett hållbart Väsby ska:

- samverkan ske med olika aktörer inom t ex näringsliv och föreningsliv
- miljöfaktorer beaktas vid upphandlingar och avtal
- kommunen erbjuda ett attraktivt boende med hög livskvalitet
- alla sträva efter att uppnå ett jämställt samhälle

För att uppnå målet om god ekonomisk hushållning ska:

- våra processer vara tydliga, transparenta och förankrade
- resultat jämföras och goda exempel tas till vara

3.2.1 Kriterier för arbetet med upphandling

- All upphandling ska genomföras på affärsmässiga grunder, i konkurrens och på ett objektivt sätt
- Samarbete ska ske med seriösa och professionella leverantörer
- Hänsyn ska tas till små och medelstora företags möjligheter att lämna anbud
- Rätt kvalitet till rätt kostnad på varan eller tjänsten ska säkras så att detta erhålls vid varje upphandling
- Vi ska verka för mångfald och valfrihet för väsbyborna
- Hänsyn ska tas till varornas och tjänsternas påverkan på miljön enligt kommunens miljöledningssystem
- Hänsyn ska, i möjligaste mån, tas till sociala och etiska villkor

3.2.2 Kriterier för arbetet med miljö

Upplands Väsby kommun ska påverka hälsa och miljö på ett positivt sätt genom att miljöanpassa upphandlingen. Varor och tjänster ska väljas som skadar miljön så lite som möjligt, både när de tillverkas, medan de används eller vid slutbehandling eller vid destruktion det vill säga:

- Varor och tjänster som inte är skadliga för konsumenterna eller användarna. Ta hänsyn till de anställdas arbetsmiljö

- Varor och tjänster som i så stor utsträckning som möjligt går att återanvända eller att återvinna eller ger ett biologiskt nedbrytbart avfall
- Varor och tjänster som orsakar så lite miljöbelastande utsläpp till luft och vatten som möjligt
- Varor och tjänster som använder så lite energi som möjligt när de tillverkas eller används
- Varor som ger så låg förbrukning av naturresurser som möjligt
- Upplands Väsby kommun ska ge en tydlig och kraftfull signal till producenter och leverantörer att miljöanpassning är ett kundkrav
- Alla leverantörer och entreprenörer som nyttjas av kommunen ska uppmanas att redovisa sitt yttre och inre miljöarbete i en miljöplan
- Vid upphandling av tjänster ska samma miljökrav ställas på entreprenörer som på kommunens egen verksamhet
- Upplands Väsby kommun ska inspirera andra att handla miljövänligt genom att vara ett gott föredöme.

3.2.3 Kriterier för arbetet med social och etisk hänsyn

- Ge tydlig och kraftfull signal till producenter och leverantörer om att social och etisk anpassning är ett kundkrav
- Alla leverantörer och entreprenörer som nyttjas av kommunen ska uppmanas att redovisa yttre och inre arbete ur etisk och social aspekt
- Vid upphandling av tjänster ska samma krav på redovisning ur social och etisk aspekt ställas på entreprenörer som i kommunens egen verksamhet
- Upplands Väsby kommun ska inspirera andra att följa FN:s deklaration om mänskliga rättigheter, konventionen om barnets rättigheter och International Labour Organization, ILO:s grundläggande konventioner, FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och FN:s Kvinnokonvention genom att vara ett gott föredöme.

Diskriminering

1. Leverantören ska vid utförandet av den avtalade tjänsten/entreprenaden följa gällande diskrimineringslagstiftning
2. Det förutsätts också att leverantören vid utförandet av den avtalade tjänsten/entreprenaden följer den gällande antidiskrimineringslagstiftningens intentioner, enligt 1p. i mötet med brukarna, deras anhöriga och/eller företrädare, upphandlande enheter och beställande verksamheter
3. Leverantören är under uppdragstiden skyldig att på begäran av Upplands Väsby kommun skriftligen och muntligen redovisa de åtgärder som vidtagits med anledning av förpliktelseerna enligt 1 p. i form av jämställdhetspolicys/-planer, åtgärdsplaner och samråd. Tiden för redovisningen ska ske enligt överenskommelse
4. Upplands Väsby kommun har rätt att häva avtalet om leverantör eller anställd hos leverantör/uppdragstagare i tjänsten och för dennes räkning gör sig skyldig till olaga diskriminering enligt 1 p.
5. Upplands Väsby kommun har rätt att häva avtalet om leverantör eller anställd hos leverantör/uppdragstagare i tjänsten och för dennes räkning gör sig skyldig till avvikelser eller oaktsamhet enligt 2 p.
6. Information om antidiskrimineringslagarna lämnas av Diskrimineringsombudsmannen.

Arbetstagare:

Följande text ska skrivas in i samtliga förfrågningsunderlag:

– *Leverantören svarar för alla kostnader t ex löner, sociala avgifter och andra avtalsenliga eller lagstadgade löneomkostnader. Leverantören är ensam arbetsgivare för den egna personalen och är ensam bärare av arbetsgivaransvar i förhållande till dennes personal.*

– *Leverantören ska leva upp till tillämpliga åtaganden när det gäller miljömässiga, sociala och arbetsmarknadsmässiga lagar så som de fastställs i EU-rätt, svensk lagstiftning och kollektivavtal.*

Upplands Väsby kommun har rätt att häva avtalet om leverantör eller anställd hos leverantör/uppdragstagare i tjänsten och för dennes räkning gör sig skyldig till avvikelser eller oaktsamhet enligt ovanstående skrivningar.

3.3 Ekonomiskt obestånd

Obestånd innebär att en juridisk eller fysisk person inte kan betala sina skulder till en eller flera borgenärer och att denna oförmåga inte endast är tillfällig. En borgenär är den som sålt på kredit eller lånat ut pengar. Upplands Väsby kommun har identifierat kriterier för att identifiera ekonomiskt obestånd hos utförare. Endast ett uppfyllt kriterium räcker inte för att utföraren ska kunna anses vara på ekonomiskt obestånd. För detta krävs att flera kriterier är uppfyllda. Samtidigt bör en bedömning göras av obeståndets varaktighet fram till den tidpunkt då kommunen uppmärksammat obeståndet liksom en genomgång av utförarens bedömning av hur länge tillståndet beräknas pågå.

3.3.1 Kriterier för ekonomiskt obestånd

- Betalningspåminnelse
- Indikation/information om sena löneutbetalningar
- Information om sena eller ej inbetalda pensionsavgifter och sociala avgifter
- Betalningsföreläggande
- Skuldsaldo hos skattemyndigheten
- Ändrad ranking hos Upplands Väsby kommuns bevakningsinstitut
- Anmälan/klagomål som kan ha någon form av koppling till den ekonomiska situationen

Till detta kan man lägga en bedömning av förändringar i styrelse och eller bolagsteckningen av utförarens organisation som har eller kan komma att ha påverkan på utförarens ekonomiska tillstånd.

Om något av ovan nämnda kriterier identifierats hos utförare ska Upplands Väsby kommun ta kontakt med utföraren för att få en beskrivning av situationen och få förklarar när situationen beräknas vara löst.

3.3.2 Utförare som är på ekonomiskt obestånd

När flera av ovan nämnda kriterier identifierats hos utförare är situationen allvarlig. Upplands Väsby kommun ska omgående kontrollera hur många kunder utföraren har, och om det finns brister i utförandet hos kund. Samtidigt ska Upplands Väsby kommun en extra gång säkerställa att underlag som ligger till grund för utbetalning och eller omprövning av beslut är korrekta.

3.3.3 Under hur lång tid?

Om det ekonomiska obeståndet varat i 1 månad eller mindre ska utföraren kontaktas och handlingsplan ska begäras in. Om det ekonomiska obeståndet varat i 3 månader eller mer bör utföraren få en skriftlig varning om att avtalet kan komma att sägas upp. Om flera av ovan nämnda punkter identifierats under en lång tid, mer än 3 månader, anses obeståndet vara mycket allvarligt och uppdraget/avtalet får sägas upp om detta inte strider mot gällande överenskommelse eller avtal.

3.4 Meddelarfrihet

Där så är tillämpligt ska följande klausul infogas i förfrågningsunderlag och avtal:

Personal som är anställd i verksamheten ska beträffande verksamhet som omfattas av avtalet ha i huvudsak samma meddelarfrihet som råder för motsvarande offentligt anställd personal. Det innebär förbud mot efterforskning och repressalier om den anställde utnyttjar sin meddelarfrihet. Denna meddelarfrihet ska dock inte omfatta uppgifter som avser företagshemligheter. Vidare råder det inte meddelarfrihet för uppgifter om enskildas personliga och privata ekonomiska förhållanden eller som rör säkerhet. I meddelarfriheten innefattas inte heller information som gäller pågående förhandlingar rörande löne- eller andra anställningsvillkor eller som är sekretessbelagd enligt lag. Personer i ledande ställning i företaget till exempel VD eller därmed jämförlig ställning omfattas inte av den här angivna meddelarfriheten. Det åligger entreprenören att informera berörd personal om den meddelarfrihet som ska råda i verksamheten.

4. Allmänhetens insyn

Allmänhetens insyn ska tillgodoses genom att, där så är lämpligt, ha en klausul i förfrågningsunderlag och avtal. Klausulen ska ha följande lydelse:

Leverantören är skyldig att på begäran lämna sådan information som avses i 5 kap. 3 § st 2 kommunallagen. Sådan begäran ska i normalfallet vara skriftlig. Informationen ska göra det möjligt för allmänheten att få insyn i hur angelägenheten sköts. Informationen ska, om inte annat avtalats, lämnas i skriftlig form. Det åligger kommunen att i sin begäran precisera vilken information som efterfrågas. Leverantören är inte skyldig att lämna information om utlämnandet inte kan ske utan väsentlig praktisk olägenhet för leverantören, om utlämnandet strider mot lag eller annan författning eller om uppgifterna kommer att omfattas av sekretess hos kommunen. Information som lämnats enligt första stycket ska inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag (2018:558) om företagshemligheter.

5. Uppföljning av kommunfullmäktiges mål och riktlinjer för privata utförare

Uppföljningen av kommunfullmäktiges mål och riktlinjer sker i samband med ordinarie uppföljning.

5.1 Nämnderna

Nämnderna ansvarar för uppföljning av mål och riktlinjer för privata utförare inom sitt ansvarsområde. Uppföljningen av mål och resultat sker i samband med de två delårsrapporterna och i den årliga verksamhetsberättelsen. Utöver måluppfyllelse ska varje nämnd följa upp de avtal som nämnden tecknat med privata utförare. När ett avtal gäller verksamheter inom flera nämnder ansvarar kommunstyrelsen för uppföljningen av avtalet.

Nämnderna ska även redovisa hur uppföljningen går till och vad som följs upp.
Kommunstyrelsen ansvarar för de övergripande målen och riktlinjerna samt ger stöd åt nämnderna i uppföljningen av privata utförare. Detta sker vid ordinarie uppföljningstillfällen.
